

شناسنامه

عنوان: شاه کلید ۷ (گام به گام دروس هفتم)

نام پدیدآور: گروه مؤلفان

مشخصات نشر: تهران، انتشارات بین‌المللی گاج، ۱۴۰۲

مشخصات ظاهری: ۶۸۸ صص، جدول، نمودار (رنگی)

شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۰۳-۰۶۰۴-۷

نوبت چاپ: سوم قیمت: ۳۶۵۰۰۰ تومان

فروست: مجموعه کتاب‌های کلاغ سپید

موضوع: آموزش متوسطه - راهنمای آموزشی

شماره کتاب‌شناسی ملی: ۸۴۱۷۲۱۹

ناشر: انتشارات بین‌المللی گاج

مدیر مسئول: مهندس ابوالفضل جوکار

معاونت علمی: مهندس محمد جوکار

مدیر تألیف: امیر زندی

عنوان کتاب: شاه کلید ۷ (گام به گام دروس هفتم)

برنامه‌ریزی محتوا: الهام قلعه‌قوند

مؤلف: گروه مؤلفان

ویراستاران: راضیه انتخابی‌فرد، زهرا ساسانی، مهدیه‌السادات شریعتی، فاطمه سلیمانی

مدیر هنری: جواد ابراهیم‌خانی

مدیر فنی: فاطمه اسودی علیشاه

صفحه‌آرایی: سمیه فرید، لیلا فرجی، الهه گنجی

گرافیک جلد: منصور سماواتی

گرافیک: فاطمه قرقانیان

رسم: فاطمه مردانی سرور، کبری محمدی

چاپخانه و صحافی: گاج

نوبت چاپ: سوم (۱۴۰۲) - سال تحصیلی ۱۴۰۳-۱۴۰۲

شمارگان: ۳۰۰۰ نسخه

قیمت: ۳۶۵۰۰۰ تومان

تلفن: ۰۲۱-۶۴۲۰

صندوق پستی: ۳۷۷ - ۱۳۱۴۵

فروشگاه مرکزی: تهران - میدان انقلاب - نبش بازارچه کتاب

کلیه حقوق این کتاب برای انتشارات گاج محفوظ است. هیچ شخص حقیقی یا حقوقی حق چاپ و نشر تمام یا بخشی از این اثر را به هر صورت اعم از فتوکپی، چاپ کتاب و جزوه ندارد و متخلفان به موجب ماده ۵ قانون حمایت از حقوق مؤلفان، مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸/۱۰/۱۱ تحت پیگرد قانونی قرار می‌گیرند.

پیشگفتار

دبیران گرامی، دانش‌آموزان عزیز:

این کتاب شامل یازده بخش است که در هر بخش یکی از کتاب‌های درسی پایه هفتم مورد بررسی قرار گرفته است. ویژگی‌های این بخش‌ها به شرح زیر است:

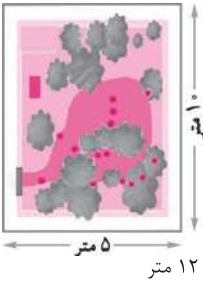
ارائه لینک فیلم‌های آموزشی شامل تدریس کامل و حل سؤالات و تمرین‌های کتاب درسی و نمونه سؤالات امتحانی	ریاضی
پاسخ کاملاً تشریحی به «فعالیت»ها، «کار در کلاس»ها، «تمرین»ها و... کتاب درسی ارائه نکات کاربردی در حل مسائل و تمرینات	
پوشش کامل مطالب کتاب درسی در قالب پرسش و پاسخ‌های تألیفی	علوم تجربی
پاسخ کاملاً تشریحی به «فعالیت»ها، «گفت‌وگو کنید»ها، «آزمایش کنید»ها و... کتاب درسی	
معنی واژه‌های سطر به سطر کتاب درسی	فارسی و نگارش
ارائه لغات مهم املائی در هر درس	
معنی کامل ابیات و متن‌های کهن	
پاسخ کامل به تمرین‌های کتاب درسی	
ترجمه و راهنمای تلفظ متن کتاب‌های درسی (Student book - Workbook)	انگلیسی
پاسخ کاملاً تشریحی به تمرین‌های کتاب Workbook	
ارائه لینک فیلم‌های آموزشی شامل تدریس کامل و حل سؤالات و تمرین‌های کتاب درسی	عربی
ترجمه تمام متن‌ها و تمرین‌های کتاب درسی	
پاسخ کاملاً تشریحی به تمرین‌های کتاب درسی	
پوشش کامل مطالب کتاب درسی در قالب پرسش و پاسخ‌های تألیفی	مطالعات اجتماعی
پاسخ «فعالیت»ها و «کاربرگه»های کتاب درسی	
پوشش کامل مطالب هر درس در قالب پرسش و پاسخ‌های تألیفی	پیام‌های آسمان
پاسخ به «خودت را امتحان کن»ها، «فعالیت کلاسی»ها و... کتاب درسی	
پاسخ به تمرین‌های کتاب درسی	آموزش قرآن
پاسخ به تمرین‌های کتاب درسی	کار و فناوری
پوشش مطالب مهم هر درس در قالب پرسش و پاسخ‌های تألیفی	تفکر و سبک زندگی
پاسخ به تمرین‌های کتاب درسی	

از کلیه‌ی عزیزانی که این کتاب را انتخاب نموده‌اند تقاضا داریم انتقادات و پیشنهادات خود را از طریق صندوق پستی ۳۷۷-۱۳۱۴۵ یا تلفن ۰۲۱-۶۴۲۰۰۶۴۲۰ با ما در میان بگذارند. از تمامی دبیران و کارشناسان محترمی که با راهنمایی‌های خود ما را در تألیف این کتاب یاری کردند، سپاس‌گزاریم. گروه مؤلفان

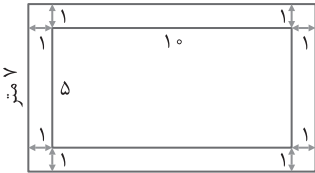

صفحه ۲ کتاب درسی

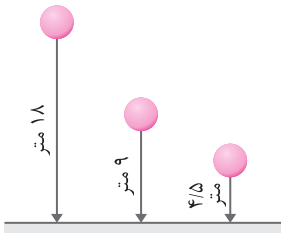
راهبرد رسم شکل

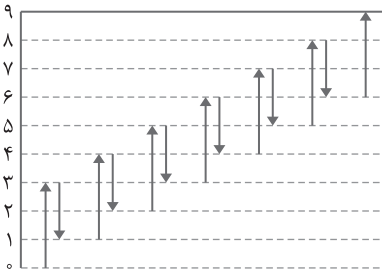
۱ یک باغچه مستطیل شکل به طول ۱۰ و عرض ۵ متر داریم. اگر بخواهیم به فاصله یک متر از ضلع های باغچه، دور تا دور آن را نرده بکشیم، چند متر نرده احتیاج داریم؟ ابتدا یک مستطیل رسم کنید. دور آن به فاصله یک متر از هر ضلع خط بکشید.

یک مستطیل جدید به وجود می آید. طول و عرض این مستطیل چقدر است؟
 عرض مستطیل جدید = ۷ متر ، طول مستطیل جدید = ۱۲ متر
 بنابراین: $محیط\ مستطیل\ جدید = 2 \times (12 + 7) = 2 \times 19 = 38$ متر

۲ تویی از ارتفاع ۱۸ متری سطح زمین رها می شود و پس از برخورد با زمین، نصف ارتفاع قبلی خود بالا می آید. این توپ از لحظه رها شدن تا سومین مرتبه ای که به زمین می خورد، چند متر حرکت کرده است؟
 با توجه به شکل روبهرو، خواهیم داشت: $18 + 9 + 9 + 4.5 + 4.5 = 45$
 بنابراین توپ، پس از رها شدن تا سومین مرتبه ای که به زمین می خورد، ۴۵ متر حرکت کرده است.

۳ قورباغه ای می خواهد از یک دیوار عمودی بالا برود. او با هر جهش ۳ متر بالا می رود و هر بار ۲ متر سر می خورد و پایین می آید. اگر ارتفاع دیوار ۹ متر باشد، او با چند جهش به بالای دیوار می رسد؟ اگر جهش قورباغه را با $\uparrow$ و سر خوردن آن را با $\downarrow$ نمایش دهیم، با توجه به شکل روبهرو، کافی است تعداد $\uparrow$ را بشماریم. بنابراین قورباغه با ۷ بار جهش به بالای دیوار می رسد. توجه کنید که وقتی قورباغه به بالای دیوار می رسد، دیگر سر نمی خورد.

صفحه ۳ کتاب درسی

راهبرد الگوسازی

اولین عدد	دومین عدد	حاصل جمع
۱	۲۴	$1 + 24 = 25$
۲	۱۲	$2 + 12 = 14$
۳	۸	$3 + 8 = 11$
۴	۶	$4 + 6 = 10$

۱ دو عدد طبیعی پیدا کنید که حاصل ضرب آنها ۲۴ و حاصل جمع آنها کمترین مقدار ممکن باشد. جدول را با یک نظم و ترتیب کامل کنید. کوچک ترین عدد طبیعی چیست؟ ۱ حاصل ضرب آن در چه عددی ۲۴ می شود؟ ۲۴ کمترین مقدار ممکن

اکنون عدد طبیعی بعدی را در نظر بگیرید و به همین ترتیب، عددها را پیدا کنید. دقت کنید که برای نوشتن همه حالت‌ها، ابتدا اولین عدد را انتخاب می‌کنیم (چون اعداد باید طبیعی باشند، از عدد ۱ شروع کردیم) و در هر مرحله، دومین عدد را طوری انتخاب می‌کنیم که حاصل ضرب آن در اولین عدد، برابر ۲۴ شود. توجه کنید که در جدول، اگر اعداد بزرگ‌تر از ۴ را برای اولین عدد در نظر می‌گرفتیم، حالت‌های تکراری به وجود می‌آمد که قبلاً آنها را بررسی کرده‌ایم. بنابراین دو عدد طبیعی مورد نظر ۴ و ۶ هستند.

نکته

به اعداد ۱، ۲، ۳، ... اعداد طبیعی گفته می‌شود.

۲ با انگشتان یک دست به ۵ صورت می‌توان عدد ۱ را نشان داد. به چند صورت می‌توان عدد ۲ را نشان داد؟

برای نشان دادن عدد ۲ به وسیله انگشتان یک دست، به ۲ انگشت احتیاج داریم. اگر انگشتان دست را شماره‌گذاری کنیم، کافی است تعداد حالت‌هایی را که می‌توان دو شماره غیر تکراری را کنار هم قرار داد، بشماریم.

حالت ۴ → (۱, ۲) ، (۱, ۳) ، (۱, ۴) ، (۱, ۵)

حالت ۳ → (۲, ۳) ، (۲, ۴) ، (۲, ۵)

حالت ۲ → (۳, ۴) ، (۳, ۵)

حالت ۱ → (۴, ۵)

دقت کنید که حالت‌های (۱, ۲) و (۲, ۱) یکسان هستند، بنابراین یکی از آنها را می‌نویسیم. این کار را برای دیگر حالت‌ها نیز انجام می‌دهیم. بنابراین به وسیله انگشتان یک دست به $1 + 2 + 3 + 4 = 10$ حالت می‌توان عدد ۲ را نشان داد.

۳ با رقم‌های ۷، ۲ و ۵ تمام عددهای سه رقمی ممکن را بنویسید (در عددهای شما می‌تواند رقم‌های تکراری هم باشند).

چون عدد مورد نظر، سه رقمی است، جدول ارزش مکانی را با ۳ ستون به صورت زیر در نظر می‌گیریم و تمام اعداد ممکن را می‌نویسیم.

صدگان	دهگان	یکان
۲	۲	۲
۲	۲	۵
۲	۲	۷
۲	۵	۲
۲	۵	۵
۲	۵	۷
۲	۷	۲
۲	۷	۵
۲	۷	۷

صدگان	دهگان	یکان
۵	۲	۲
۵	۲	۵
۵	۲	۷
۵	۵	۲
۵	۵	۵
۵	۵	۷
۵	۷	۲
۵	۷	۵
۵	۷	۷

صدگان	دهگان	یکان
۷	۲	۲
۷	۲	۵
۷	۲	۷
۷	۵	۲
۷	۵	۵
۷	۵	۷
۷	۷	۲
۷	۷	۵
۷	۷	۷

در نتیجه با سه رقم ۷، ۲ و ۵ می‌توان ۲۷ عدد سه رقمی نوشت.

پاسخها

پرسش‌های متن

۱- برخی از مهارت‌های یادگیری در علوم را نام ببرید.	مشاهده، طبقه‌بندی، اندازه‌گیری، برقراری ارتباط، تفسیر کردن، پیش‌بینی کردن، جمع‌آوری اطلاعات، فرضیه‌سازی و آزمایش فرضیه
۲- مهم‌ترین فعالیت در یادگیری علم چیست؟	سؤال کردن و تلاش برای یافتن جواب
۳- بهترین راه مطالعهٔ درستی یا نادرستی پیش‌بینی چیست؟	طراحی و انجام دادن آزمایش و بررسی نتایج آن
۴- چند نمونه از موفقیت‌ها و نوآوری‌های متخصصان ایرانی را نام ببرید.	- سد کرخه بزرگ‌ترین سد خاکی - رسی خاورمیانه - پهپاد (پرندهٔ هدایت‌پذیر از راه دور) - داروهای جدید زیست‌فناوری - بنیانا اولین گوسالهٔ شبیه‌سازی‌شده در خاورمیانه
۵- آیا براده آهن در آب حل می‌شود؟	خیر
۶- فناوری چیست؟	تبدیل علم به عمل، فناوری نامیده می‌شود.
۷- نمونه‌هایی از تبدیل دانش علمی به عمل را نام ببرید.	ساخت خودرو، رایانه، تلفن، نیروگاه هسته‌ای، دارو و...
۸- هدف دانشمندان از تبدیل علم به یک فرآوردهٔ مناسب چیست؟	پاسخ به نیازهای زندگی
۹- اختراع تلفن چه اثری در زندگی انسان‌ها داشته است؟	با اختراع تلفن، انسان‌ها توانستند به راحتی از فواصل دور با هم ارتباط برقرار کنند.
۱۰- ساخت خودرو و هواپیما، چه اثری بر زندگی انسان‌ها داشته است؟	باعث شد تا جابه‌جایی مسافران با سرعت بیشتر و در مدت زمان کوتاه‌تری انجام شود.
۱۱- اختراع خودرو چه مزایا و معایبی داشته است؟	جابه‌جایی مسافران راحت‌تر و سریع‌تر شده است؛ اما استفاده از سوخت فسیلی برای به حرکت درآوردن آن، آلودگی هوا را افزایش داده است.
۱۲- علوم تجربی را به چند شاخه تقسیم کرده‌اند؟	چهار شاخهٔ فیزیک، شیمی، زیست‌شناسی و زمین‌شناسی
۱۳- موفقیت و پیشرفت سریع علم نتیجهٔ چیست؟	نتیجهٔ فعالیت مشترک همهٔ دانشمندان و متخصصان با یکدیگر است.
۱۴- یک نمونه از تبدیل علم به فناوری را که دانشمندان همهٔ شاخه‌های علوم تجربی و سایر رشته‌ها در آن سهیم هستند نام ببرید.	تولید سوخت هسته‌ای و استفاده از آن

سؤال

صفحه ۳ کتاب درسی

در هر تصویر، دانش آموزان کدام مهارت یادگیری را در علوم به کار گرفته‌اند؟

اندازه‌گیری

آزمایش کردن

فعالیت

صفحه ۴ کتاب درسی

علوم

فصل ۱

- ۱- شش بشر ۱۰۰ میلی لیتری بردارید، آنها را شماره گذاری کنید و با استفاده از استوانه مدرج ۵۰ میلی لیتر آب داخل آنها بریزید.
۲- از مواد جامد به اندازه یک قاشق کوچک و از مواد مایع چند قاشق بردارید و به آب داخل بشرها بیفزایید.

شماره بشر	۱	۲	۳	۴	۵	۶
ماده افزوده شده	نمک	براده آهن	گوگرد	جوهرنمک	اتانول	نفت

- ۳- با همزن، محتویات هر بشر را هم بزنید و مشاهدات خود را یادداشت کنید.
مشاهده می‌کنیم که نمک، جوهرنمک و اتانول در آب حل می‌شوند اما براده آهن، گوگرد و نفت در آب حل نمی‌شوند.

۴- اطلاعات به دست آمده از آزمایش را در جدول زیر ثبت کنید.

موادی که در آب حل نشدند	موادی که در آب حل شدند
براده آهن	نمک
گوگرد	جوهرنمک
نفت	اتانول

- ۵- اطلاعات به دست آمده از آزمایش را با پیش بینی خود مقایسه کنید. چند مورد از پیش بینی‌های شما درست بود؟
پیش بینی ما این بود که چون نفت، اتانول و جوهرنمک، مانند آب مایع‌اند، در آب حل می‌شوند و بقیه مواد حل نمی‌شوند. بنابراین پیش بینی ما در مورد اتانول، جوهرنمک، براده آهن و گوگرد درست بود.

صفحه ۴ کتاب درسی

گفت‌وگو کنید

۱۹۳

- درباره حل یک مسئله به روش علمی گفت‌وگو کنید و مراحل آن را بنویسید. مراحل حل مسئله به روش علمی به صورت زیر است:
۱- احساس مشکل یا مسئله ۲- طرح سؤال ۳- فرضیه سازی ۴- آزمایش فرضیه ۵- نتیجه گیری

واژه‌نامه

نام: کتاب	دراز دستی: ستمگری، زور گویی
مونس: همدم، یار	عنایت: بخشایش، لطف، توجه، احسان
کارگشا: حل کننده مشکلات، آسان کننده کارها	جان باختن: جان را در راه کسی یا چیزی فدا کردن، مردن
هست کن: به وجود آورنده	دست آویز: پشت و پناه
نانموده: آشکار نشده، پنهان	

صفحه ۹ کتاب درسی

معنی آیات و متن

یاد تو

ای نام تو، بهترین سرآغاز
بی نام تو، نامه کی کنم باز؟

ای خداوندی که نام تو بهترین آغاز برای هر کاری است، من بدون نام تو، این کتاب را آغاز نمی‌کنم. (هر کاری را با نام تو شروع می‌کنم).

ای یاد تو مونس روانم
جز نام تو، نیت بر زبانم

ای خداوندی که یاد و نام تو همدم روح و روان من است، جز نام تو، نامی بر زبان من جاری نمی‌شود.

ای کارگشای هرچه هستند
نام تو، کلید هرچه بستند

ای خداوندی که برطرف کننده مشکلات همه هستی، نام تو کلیدی است که هر در بسته‌ای را باز می‌کند. (هر مشکلی را حل می‌کند).

ای هست کن اساس هستی
کوتۀ ز دت، داز دستی

ای خداوندی که هستی و جهان را به وجود آورده‌ای، کسی نمی‌تواند از خلقت تو ایراد بگیرد و بر تو تسلط داشته باشد.

هم قصه ناموده، دانی
هم نامه نناشته، خوانی

تو هم قصه آشکار نشده را می‌دانی و هم آنچه تاکنون نوشته نشده است، می‌خوانی. (تو از هرچه پنهان است، خبر داری).

هم تو، به عنایت الهی
آنجای، قدم رسان که خواهی

خداوند! خودت با لطف و توجهت، مرا به جایی هدایت کن که خواست و اراده توست.

از غلظت خود، رهایی ام ده
با نور خود آشنایی ام ده

خدایا! مرا از تاریکی‌های جهل خودم رها کن و با نور معرفت و هدایت خودت آشنا ساز.

لیلی و مجنون، نظامی گنجوی

جهان، جمله فروغ روی حق دان / حق اندوی زیدلی است نهان / کلن راز، شیخ محمود شبلی

همه دنیا جلوه وجود خداست و هر کدام از پدیده‌ها، وجود آفریدگار را نشان می‌دهند. آثار وجود خداوند در پدیده‌ها به حدی زیاد و آشکار است که دیده نمی‌شود و با وجود پنهان بودن خداوند، آثار وجودی‌اش در جهان آشکار است.

واژه‌نامه

غوغا:	آشوب و فریاد، همه‌مه
غلطیدن:	از پهلو به پهلو رفتن، به روی خود چرخیدن
فارغ:	آسوده، راحت
رهسپار:	راهی، روانه، عازم
پیغمبر:	کسی که پیام می‌برد، نامه‌بر
گلدسته:	مناره، جای بلندی که در مساجد برای اذان گفتن می‌سازند.
زائر:	زیارت‌کننده، دیدارکننده
حرم:	گرداگرد مکان‌های مقدس
زنجره:	نوعی حشره که از خود صدا تولید می‌کند، سیرسیرک
شکایت:	
طفولیت:	کودکی، خردسالی
متعبّد:	عبادت‌کننده، شکرگزار
شب‌خیز:	شب‌زنده‌دار، کسی که در شب برای عبادت از خواب برمی‌خیزد.
مُصحف:	کتاب، کتاب آسمانی، قرآن کریم
برکنار گرفتن:	در آغوش گرفتن
طایفه:	گروه، جماعت
خفته:	خوابیده
سر برداشتن:	بیدار شدن
دوگانه:	نماز صبح، نماز دو رکعتی
در پوستین خلق افتادن:	کنایه از غیبت کردن

صفحه ۱۲ تا ۱۴ کتاب درسی

املا

خوش حال / ذره / غلتید / فارغ / افق / گلدسته / زائر / حرم / زنجره / غوغا

صفحه ۱۳ کتاب درسی

معنی‌بیان

شبنم از روی برگ گل برخاست / گفت: می‌خواهم آفتاب شوم
 ذره ذره به آسمان بروم / ابر باشم، دوباره آب شوم

قطره شبنم از روی برگ گل بلند شد و گفت: آرزوی من این است که با آفتاب یکی شوم. بخار شوم و به آسمان بروم و دوباره ابر شوم و به صورت باران به زمین بیایم.

***

غنچه هم گفت: گر چه دل تنگم
 مثل بجنده، باز خواهم شد
 با نسیم بهار و بلبل باغ
 کرم راز و نیاز خواهم شد

غنچه گفت: اگر چه من دل تنگم و گلبرگ‌هایم جمع شده است، روزی شکوفا می‌شوم و با نسیم و بلبل، صحبت خواهم کرد. (بسته بودن گلبرگ‌های غنچه به دل تنگی و باز شدن آنها به خندیدن تشبیه شده است. گرم راز و نیاز شدن: کنایه از مشغول صحبت شدن)

قصه‌های پور

صفحه ۱۴ کتاب درسی

خودآزمایی

۱- چه کسانی در کلاس جنگل سبز، آرزوهای خود را مطرح کردند؟

شبیم، دانه، غنچه، جوجه گنجشک، جوجه پرستو، جوجه‌های کبوتران و معلم

۲- منظور شبیم از جمله «می‌خواهم آفتاب شوم» چیست؟

منظورش این است که می‌خواهم با گرمای خورشید بخار شوم و به آسمان بروم و با خورشید یکی شوم.

۴- معلم برای بچه‌ها چه آرزویی کرد؟

آرزو کرد همه بچه‌ها به آرزوهایشان برسند.

صفحه ۱۶ کتاب درسی

دانش زبانی

«جمله» یک یا چند کلمه است که بر روی هم پیام کاملی را از گوینده به شنونده یا خواننده برساند.

مثال: رفتم. مريم غذا می‌خورد. هوا سرد است.

صفحه ۱۶ کتاب درسی

فعالیت‌های نوشتاری

۱- واژه صحیح را با توجه به معنی جمله در جای خالی قرار دهید.

الف) مسلمانان دو ماه محرم و صفر را گرمای می‌دارند. (سفر، صفر)

ب) هیچ کس او را نمی‌شناسد؛ او در اینجا غریب است. (قرب، غریب)

۲- با حروف زیر، چهار کلمه بنویسید که ارزش املائی داشته باشد.

م، ح، ر، ز، ت، ی

حرمت

زحمت

محترم

تمیز

صفحه ۱۹ کتاب درسی

فعالیت های نگارشی

○ نوشته زیر را بخوانید و ساختمان آن را مشخص کنید.

موضوع
زبان های ما

بخش آغازین
زبان، عامل پیوند با دیگران، پیام دادن و گفت و گو است. اکنون اگر از شما بپرسند «چند زبان داریم؟» جواب خواهید داد: «خب معلوم است یک زبان.» اما با کمی تأمل، درمی یابیم که از راه های دیگر هم می توانیم پیام بدهیم و با دیگران سخن بگوییم.

بخش میانی
ما افزون بر این زبان، یعنی زبانی که با آن حرف می زنیم، زبان های دیگری هم داریم؛ مثلاً وقتی از دور یکی از دوستانمان را می بینیم و برایش دست تکان می دهیم، در واقع، بی آن که سخنی بر زبان آوریم، با او ارتباط برقرار می کنیم، سلام می کنیم و احوالش را می پرسیم.

بخش پایانی
هنگامی که مَبصرِ کلاس انگشتش را روی لب و بینی اش می گذارد، در واقع، به دانش آموزان یادآوری می کند که ساکت باشند و نظم کلاس را بر هم نزنند.

به کمک دیگر اعضای بدن هم می توانیم پیامی را به دیگران بفهمانیم؛ با حرکتِ سر، چشم، ابرو و...؛ به این زبان ها «زبان های بدن» می گویند.

بنابراین، اگر زبان های بدن خود را خوب بشناسیم و به موقع آن ها را به کار ببریم، با دیگران ارتباطی مؤثرتر خواهیم داشت.

صفحه ۲۲ کتاب درسی

درس نویسی

○ جمله های زیر را ویرایش کنید:

○ هر کی وارد شهر می شه می پرسه چه خبره؟ هر کس وارد شهر می شه، می پرسد چه خبر است؟

○ تا خودت رو تغییر ندی، نمی تونی سبب تغییر دیگران بشی. تا خودت را تغییر ندهی، نمی توانی سبب تغییر دیگران شوی.

نوشته زیر را بخوانید و ویژگی‌های هر بخش را مشخص کنید.

نقشه‌هایم برای آینده

من برای آینده، نقشه‌های فراوانی داشتم که دلم می‌خواست آن‌ها را موبه‌مو اجرا کنم.

دلم می‌خواست در آینده، متخصص بدن انسان شوم؛ اما برادرم به من گفت: «چون تو خوش خط هستی، نمی‌توانی دکتر شوی. تازه، خیلی از دکترها دکتری را ول کرده‌اند و رفته‌اند سراغ ساختمان‌سازی!»
بعد، ما تصمیم گرفتیم که مهندس بشویم تا ساختمان‌های محکم‌تری بسازیم و پول‌دار شویم؛ ولی دیدم برادر بزرگم که خودش چند سال است مهندس شده هنوز پول‌دار نشده است.
من خلبان شدن را هم خیلی دوست داشتم. هنگامی که برادران «رایت» موفق شدند پرواز کنند، من در پوست خود نمی‌گنجیدم؛ اما الآن هر وقت اخبار را گوش می‌دهم، یک هواپیما سقوط می‌کند و همیشه هم مقصر اصلی خلبان است.

ما چون به فوتبال هم علاقه‌مند هستیم و دوست داریم یک روز به «برنامه نود» برویم و بین صفر تا یک میلیون، چند تا عدد انتخاب کنیم، تصمیم گرفتیم داور شویم، زیرا داورها با سوت همه کار می‌کنند اما چند وقت پیش، شنیدم که تماشاچیان در ورزشگاه به داور بد و بی‌راه گفتند و داور هم قرمز شد.
بعد، مصمم شدیم که نویسنده بشویم؛ ولی در یک جایی خواندم اگر شکار لک‌لک شغل شد، نویسندگی هم شغل می‌شود. ما دیگر خسته شده بودیم و نمی‌دانستیم برای آینده خود چه نقشه‌هایی بکشیم. دوباره رفتیم سراغ برادرمان و با او مشورت کردیم. او گفت: نمی‌دانم؛ اما سعی کن کاری را انتخاب کنی که همیشه تک باشی و معروف شوی.

آن وقت بود که ما تصمیم گرفتیم از میان این همه شغل، دست به انتخاب بزنیم و «رئیس جمهور» شویم.

♦ صغری شهبازی، مدرسه کوثر آبگرم قزوین، با تلخیص و اندکی تغییر، نقل از مجله «انشا و نویسندگی»

جمله‌های زیر را ویرایش کنید:

مربی دستیارش را صدا زد و از آن خواست بچه‌ها را برای تمرین آماده کند.

مربی، دستیارش را صدا زد و از او خواست بچه‌ها را برای تمرین آماده کند.

این دوچرخه را دوست دارم زیرا او دوچرخه دوران کودکی من است.

این دوچرخه را دوست دارم؛ زیرا آن دوچرخه دوران کودکی من است.

New Vocabularies and Expressions

لغات و اصطلاحات جدید

school سکول مدرسه	class کلاس کلاس	Teacher تِچر معلّم	please پلیز لطفاً	Fine فاین خوب	Great گریت عالی
One by one وانْ بانْ وانْ یکی یکی	spell سپل هجّی کردن	morning مورنینگ صبح	afternoon آفترنون عصر	Today تودی امروز	tell تل گفتن
Excuse me می اکسکوز ببخشید	Now نوو حالا	say سی گفتن، بیان کردن	Talk تاک صحبت کردن	sit down دون سیت بنشین	name نیم نام
first name نیم فرست نام (اسم)	last name نیم لست نام خانوادگی	Mr. میسٹر آقا	Mrs. میسز خانم	Miss میس دوشیزه	

انگلیسی

درس ۱

Student book

Conversation

مکالمه: صفحه ۶ کتاب درسی

Listen to the English teacher greeting his students in class.

به معلّم انگلیسی که داخل کلاس در حال سلام و احوالپرسی با دانش آموزانش است، گوش کنید.

Teacher: Hi, class!

تِچر کلاس های

معلّم: سلام دانش آموزان!*

Students: Hello, teacher.

تِچر هل شیودنت

دانش آموزان: سلام معلّم.

Teacher: Thank you, sit down, please.

تِچر پلیز دون سیت یو تَنک

معلّم: متشکرم، لطفاً بنشینید.

I'm your English teacher.

تِچر اینگلیش یُر آیم

من معلّم انگلیسی شما هستم.

My name is Ahmad Karimi.

کریمی احمد ایز نیم مای

اسم من احمد کریمی است.

Now, you tell me your names.

نیمز یُر می تل یو نو

حالا، شما اسمتان را به من بگویید.

What's your name?

نیم یُر واتس

اسم شما چیست؟

* در این جمله منظور از "class"، «دانش آموزان کلاس» است.

Student 1: My name is Ali Mohammadi.

محمدی علی ایز نیم مای وان شتودنت

دانش آموز ۱: اسم من علی محمدی است.

Teacher: How are you, Ali?

علی یو آر هاو تیچر

معلم: علی، حالت چطور است؟

Student 1: Fine, thank you.

یو ٹنک فاین وان شتودنت

دانش آموز ۱: خوبم. ممنون.

Teacher: And what's your name?

نیم یو واتس آند تیچر

معلم: و اسم شما چیست؟

Student 2: My name is .....

ایز نیم مای تو شتودنت

دانش آموز ۲: اسم من ..... است.

Practice 1

تمرین ۱: صفحه ۷ کتاب درسی

Greeting

(سلام و احوالپرسی)

Listen to the examples. Then ask and answer with a classmate/your teacher.

به مثال‌ها گوش کنید. سپس با همکلاسی یا معلم خود سؤال و جواب کنید.

Hi, Ali.

علی های

سلام علی.

Hi, Reza.

رضا های

سلام رضا.

Hello, Maryam.

مریم هل

سلام مریم.

Hello, Kimia.

کیمیا هل

سلام کیمیا.

How are you?

یو آر هاو

حالت چطور است؟

Fine, thanks /thank you.

یو ٹنک ٹنکس فاین

خوبم، ممنون / از شما متشکرم.

How are you today?

تودی یو آر هاو

امروز حالت چطور است؟

Great, thanks.

ٹنکس گریٹ

عالی، ممنون.

Good morning.

مُرنینگ گود

صبح به‌خیر.

Good morning, Mrs. Azari.

آذری میسز مُرنینگ گود

صبح به‌خیر خانم آذری.

Good afternoon.

اُفترنون گود

عصر به‌خیر.

Good afternoon, Miss Moniri.

منیری میس اُفترنون گود

عصر به‌خیر خانم منیری.

Good morning.

مُرنینگ گود

صبح به‌خیر.

Good morning, Mr. Ahmadi.

احمدی مُشتر مُرنینگ گود

صبح به‌خیر آقای احمدی.

Practice 2

تمرین ۲: صفحه ۷ کتاب درسی

Introducing Yourself

(معرفی کردن خودتان)

Listen to the examples. Then ask and answer with a classmate.

به مثال‌ها گوش کنید. سپس با همکلاسی خود سؤال و جواب کنید.

What's your name? اسمت چیست؟
نیم یُر واتس

My name's Ali. اسمم علی است.

I'm Ali. علی هستم.
علی نیمز مای

What's your first name? اسمت چیست؟
نیم فُرُست یُر واتس

My first name is Mina. اسمم میناست.

My last name is Karimi. نام خانوادگی‌ام کریمی است.
کریمی ایز نیم لُست مای

What's your last name? نام خانوادگی‌ات چیست؟
نیم لُست یُر واتس

Sounds and Letters

صداها و حروف، صفحه ۸ کتاب درسی

Listen to the teacher greeting her students in class.

به معلّمی که در کلاس، در حال سلام و احوالپرسی با دانش‌آموزانش است، گوش کنید.

Teacher: Hi, class! I am Moradi, your English teacher. معلّم: سلام بچه‌ها. من مرادی، معلم زبان شما هستم.
تیچر اینگلیش یُر مرادی ام آی کلس های تیچر

Class: Hello, Mrs. Moradi. کلاس: سلام خانم مرادی.
مرادی میسز هِل کلس

Teacher: Now you say your names one by one. You, please. معلّم: حالا شما اسمتان را یکی یکی بگویید. شما لطفاً.
پلیز یو وان بای وان نیمز یور سی یو نو تیچر

What's your name? اسم شما چیست؟
نیم یُر واتس

Kimia: I'm Kimia Komijani. کیمیا: من کیمیا کیمیجانی هستم.
کیمیجانی کیمیا آیَم کیمیا

Teacher: Excuse me. How do you spell your last name? معلّم: ببخشید. نام خانوادگی‌ات را چگونه می‌کنی؟
نیم لُست یُر شپل یو دو هاو می اِکس کیوز تیچر

Kimia: Komijani, K-O-M-I-J-A-N-I. کیمیا: کیمیجانی. کی - ا - ام - آی - جی - ای - ان - آی.
آی - ان - ای - جی - آی - ام - ا - کی کیمیجانی کیمیا

Teacher: Thank you, Kimia. Now, you please say your name. معلّم: متشکرم کیمیا.
نیم یُر سی پلیز یو نو کیمیا یو تُنک تیچر

Student: My name is..... دانش‌آموز: اسم من ..... است.

Can you spell your name? آیا می‌توانی اسمت را هجی کنی؟
نیم یُر شپل یو کن

Talk to your teacher

How do you spell ..... ? ..... را چگونه می‌کنی؟
شپل یو دو هُو

برای تماشای فیلم جلسه (۱) کد بالا را اسکن کن.

صفحة ۱۱ کتاب درسی

قیمة العلم: ارزش دانش

۱. الْعَالِمُ بِلَا عَمَلٍ، كَالشَّجَرِ بِلَا ثَمَرٍ. دانشمند بدون عمل، مانند درخت بدون میوه است.
۲. حُسْنُ السُّؤَالِ، نِصْفُ الْعِلْمِ. خوبی سؤال (سؤال خوب، خوب پرسیدن)، نصف علم است.
۳. مُجَالَسَةُ الْعُلَمَاءِ، عِبَادَةٌ. هم‌نشینی با دانشمندان، عبادت است.
۴. طَلَبُ الْعِلْمِ، فَرِيضَةٌ. خواستن و طلب کردن علم، واجب دینی است.
۵. آفَةُ الْعِلْمِ، النَّسْيَانُ. آفت و بلای علم، فراموشی است.

صفحة ۱۴ کتاب درسی

الثمرین الأول

این جمله‌ها را به فارسی ترجمه کنید؛ سپس زیر اسم‌های اشاره خط بکشید.

۱. ذَلِكِ الطَّالِبِ النَّاجِحِ، فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ. آن دانش‌آموز (پسر) موفق، در کلاس اول است.
۲. هَذِهِ الطَّالِبَةُ النَّاجِحَةُ فِي الصَّفِّ الْأَوَّلِ. این دانش‌آموز (دختر) موفق، در کلاس اول است.
۳. هَذَا الْوَلَدُ، فِي هَذِهِ الْمَدْرَسَةِ. این پسر، در این مدرسه است.
۴. هَذِهِ الْبِنْتُ، فِي تِلْكَ الْمَدْرَسَةِ. این دختر، در آن مدرسه است.
۵. ثَمَرُ هَذِهِ الشَّجَرَةِ الْكَبِيرَةِ، لَذِيذٌ. میوه این درخت بزرگ، لذیذ (خوشمزه) است.

صفحة ۱۵ کتاب درسی

الثمرین الثاني

از کلمات داده شده نام هر تصویر را بنویسید.

جَبَلٌ - شَجَرَةٌ - وَادٍ - بِنْتُ - صَفٌّ - فَرِيضَةٌ

هَذَا صَفٌّ جَمِيلٌ.
این کلاسی زیباست.

ذَلِكَ جَبَلٌ كَبِيرٌ.
آن کوهی بزرگ است.

تِلْكَ شَجَرَةٌ مُرْتَفِعَةٌ.
آن درختی بلند است.

هَذِهِ بِنْتُ نَاجِحَةٌ.
این دختری موفق است.

صفحه ۱۷ کتاب درسی

نوز الکلام: نور سخن

- ۱ نَعْمَتَانِ مَجْهُولَتَانِ، الصَّحَّةُ وَ الْأَمَانُ. (رسول الله ص) دو نعمت ناشناخته هستید؛ تندرستی و امنیت.
- ۲ رِضَا اللَّهِ فِي رِضَا الْوَالِدَيْنِ. (رسول الله ص) رضایت خداوند در رضایت والدین است.
- ۳ أَدَبُ الْمَرْءِ، خَيْرٌ مِنْ ذَهَبِهِ. (رسول الله ص) ادب انسان بهتر از طلایش (ثروت و دارایی) او است.
- ۴ الدَّهْرُ يَوْمَانِ؛ يَوْمٌ لَكَ وَ يَوْمٌ عَلَيْكَ. (امام علی ع) روزگار دو روز است؛ یک روز به سود تو و یک روز به زیان تو است.

صفحه ۱۹ کتاب درسی

التمرین الأول

با کلمات داده شده جاهای خالی را پر کنید؛ سپس جمله‌ها را ترجمه کنید.

وَلَدٌ - وَلَدَانِ - بِنْتُ - بَنَاتَانِ

هذا وَلَدٌ مُؤَدَّبٌ.
هُوَ سَعِيدٌ.

این پسر باادبی است.
او سعید است.

هذانِ وَلَدَانِ مُؤَدَّبَانِ.
هُمَا فَرِيدٌ وَ حَمِيدٌ.

این دو پسر باادب هستند.
آن دو فرید و حمید هستند.

هاتانِ بَنَاتَانِ مُحَجَّبَتَانِ.
هُمَا فَرِيدَةٌ وَ حَمِيدَةٌ.

این دو دختر باحجاب هستند.
آن دو فریده و حمیده هستند.

هذه بِنْتُ مُحَجَّبَةٌ.
هِيَ سَعِيدَةٌ.

این دختر باحجابی است.
او سعیده است.

صفحه ۲۰ کتاب درسی

التمرین الثاني

در جای خالی، گزینه مناسب به کار ببرید.

- ۱ هاتانِ ..... ، مَسْرُورَتَانِ.
این زن‌ها (دو زن)، خوشحال هستند.
  - ۲ ..... الْجَزِيرَةُ، مَجْهُولَةٌ.
آن جزیره، ناشناخته است.
  - ۳ هذانِ ..... ، مُرْتَفِعَانِ.
این کوه‌ها (دو کوه)، بلند هستند.
  - ۴ ..... النَّافِذَةُ، حَشْبِيَّةٌ.
این پنجره، چوبی است.
- الْمَرْأَتَانِ   زن‌ها
 الرَّجُلُ   مرد
 تِلْكَ   آن (مؤنث)
 ذَلِكَ   آن (مذکر)
 الْوَرْدَةُ   گل
 الْجَبَلَانِ   کوه‌ها
 هَذِهِ   این (مؤنث)
 هَذَا   این (مذکر)

پاسخها

پرسش‌های متن

ما فرزندان آدم را بسیار گرامی داشتیم... و آنها را بر بسیاری مخلوقات دیگر برتری بخشیدیم.	۱- خداوند در قرآن کریم درباره گرامی بودن مقام انسان چه می‌فرماید؟
منظور از حق چیزهایی است که انسان به دلیل مقام انسانی‌اش، شایستگی داشتن آنها را دارد.	۲- حق به چه معناست؟
انسان‌ها حق دارند آزاد باشند؛ یعنی برده و بنده انسان‌های دیگر نباشند؛ زیرا خداوند آنها را آزاد آفریده است.	۳- چرا انسان‌ها حق دارند آزاد باشند؟ توضیح دهید.
۱- هر فرد حق دارد نام و نام خانوادگی و شناسنامه داشته باشد. ۲- فرزندان همواره از محبت و توجه پدر و مادر برخوردارند. ۳- همه افراد حق دارند غذا، لباس و مسکن مناسب داشته باشند. ۴- همه حق دارند باسواد شوند و تحصیل کنند و استعداد‌های خود را شکوفا کنند.	۴- چهار مورد از حقوق هر فرد در خانواده را نام ببرید.
۱- هیچ‌کس حق ندارد دیگری را مسخره کند یا به او صدمه بزند. ۲- هر دانش‌آموزی حق دارد در مدرسه، به اندازه سایر دانش‌آموزان مورد توجه واقع شود و تبعیضی بین او و دیگران وجود نداشته باشد. ۳- هر دانش‌آموزی حق دارد نظرش را درباره مشکلات درسی یا روش‌های آموزشی در مدرسه، مؤدبانه و محترمانه بیان کند. ۴- هیچ‌کس نباید در مدرسه مورد تنبیه بدنی قرار گیرد.	۵- شما در مدرسه خود چه حقوقی دارید؟ آنها را توضیح دهید.
۱- در محیطی سالم، تمیز و پاک زندگی کند. ۲- از خدمات مناسب پزشکی و بهداشتی استفاده کند. ۳- اگر کسی کار اشتباه یا خطرناکی در جامعه انجام داد، به او تذکر دهند و با روشی صحیح، وی را از آن کار باز دارند. ۴- در کوچه و خیابان امنیت داشته باشد.	۶- هر فردی در محیط زندگی و کشور خود چه حقوقی دارد؟ (چهار مورد)

صفحه ۲ کتاب درسی

- چند مورد از نعمت‌های الهی و حق برخورداری از آنها را نام ببرید. نعمت برخورداری از عشق و محبت، نعمت خانواده، نعمت خوراک و پوشاک، نعمت داشتن استعداد و توانایی و حق شکوفا شدن آن و حق راز و نیاز کردن.
- آیا همه انسان‌ها صرف نظر از قوم، نژاد، زبان، اعتقادات، ثروت، فقر و... دارای حقوق طبیعی هستند؟ چرا؟
بله، انسان‌ها صرف نظر از تفاوت‌هایی که از نظر نژادی، اعتقادی و... دارند، حقوق طبیعی دارند؛ زیرا خداوند همه را یکسان آفریده است و همه در انسان بودن مشترک‌اند.

<p>من وظیفه دارم به همراه هم‌وطنانم برای پیشرفت و آبادانی کشورم تلاش کنم و در هنگام حوادث طبیعی مانند سیل یا زلزله به یاری آنها بشتابم.</p>	<p>۱۰- شما در برابر میهن خود چه وظیفه‌ای دارید؟</p>
<p>آب، خاک، نور، هوا</p>	<p>۱۱- چهار نمونه از جلوه‌های عظمت خلقت خداوند را بنویسید.</p>
<p>باید برای آباد کردن محیط زندگی تلاش کنیم. سعی کنیم بهداشت و پاکیزگی را در محیط زندگی حفظ کنیم. به محیط زیست آسیب نرسانیم و نظم طبیعت را بر هم نزنیم. سعی کنیم محیط زندگی حیوانات را تغییر ندهیم و حیواناتی را که محل زندگی آنها طبیعت است با نگهداری در محیط‌های بسته‌ای مانند قفس یا خانه اذیت نکنیم. سعی کنیم چند نهال درخت بکاریم.</p>	<p>۱۲- شما نسبت به محیط زندگی خود و عالم آفرینش چه مسئولیتی دارید؟</p>

مطالعات

درس ۲

صفحه ۶ کتاب درسی

۱- آقای مسعودی ۴۰ سال دارد و پزشک است. او دارای همسر و سه فرزند است و در یک کاشانه (آپارتمان) زندگی می‌کند. به نظر شما او در هر یک از نقش‌های زیر چه مسئولیت‌هایی به عهده دارد؟

به عنوان پدر: تأمین وسایل مورد نیاز خانه، تصمیم‌گیری در مواقع حساس، مراقبت، محبت و احترام به فرزندان، تلاش برای تربیت صحیح آنان، فراهم آوردن امکانات تحصیل و شکوفایی استعداد های فرزندان، فراهم کردن غذا، لباس و مسکن مناسب برای آنان

به عنوان همسر: محبت، توجه و احترام به همسر، همکاری و تقسیم کار با همسر در انجام دادن امور منزل، همکاری و همدلی در تربیت فرزندان، فراهم کردن وسایل مناسب زندگی مانند غذا، لباس و مسکن مناسب

به عنوان پزشک: رسیدگی به بیماران خود و تلاش برای بهبودی آنها

به عنوان فرزند پدر و مادر خود: محبت، توجه و احترام نسبت به پدر و مادر، دیدار مرتب آنان و برآوردن خواسته‌هایشان، کمک و رسیدگی به آنان

به عنوان همسایه: محبت و احترام به همسایه، جلوگیری از ایجاد مزاحمت برای همسایه، مشارکت در اداره ساختمان، ارتباط مناسب، کمک و همدلی با همسایگان در موقعیت‌های مختلف

۲- کاربرگه شماره (۱) را کامل کنید و در جدول آن، مسئولیت‌های خود و سایر اعضای خانواده‌تان را بنویسید.

حقوق و مسئولیت‌ها

کاربرگه شماره (۱)

جدول را کامل کنید. نام خودتان و اعضای خانواده را بنویسید، سپس چند مورد حقوق و مسئولیت‌های هر یک از اعضای خانواده را به‌طور مختصر بنویسید.

نام اعضای خانواده	حقوق	مسئولیت‌ها
۱- پدر و مادر	احترام گذاشتن و گوش کردن به حرف‌ها و نصیحت‌ها از طرف فرزندان و مورد توجه قرار گرفتن از طرف آنها	تربیت صحیح و اسلامی فرزندان و احترام متقابل به آنها
۲- خواهر و برادر	۱- برخورداری از محبت پدر و مادر و سایر اعضای خانواده ۲- برطرف کردن نیازهای مادی مانند خوراک، پوشاک و مسکن	۱- احترام به پدر و مادر و سایر اعضای خانواده ۲- انجام وظایف در حد توان

صفحه ۸ کتاب درسی

فعالیت

مطالعات

درس ۲

۴- امام سجاد (ع) در «رساله حقوق» حق «دست»، «پا»، «چشم» و «گوش» بر انسان را بیان فرموده‌اند. با راهنمایی معلم خود، به این متن مراجعه کنید و دربارهٔ حقوق یکی از این چهار عضو، با هم گفت‌وگو کنید.

در رسالهٔ حقوق امام سجاد (ع)، دربارهٔ حقوق دست موارد زیر عنوان شده است.

۱- خودداری از دست‌درازی به حرام، ۲- انجام واجبات (مثل بیعت، یاری ولی خدا، یاری مؤمنان، خدمت به والدین، پرداخت نفقه، جهاد، وضو و حج)، ۳- تکریم دست‌ها (کارهایی که به کرامت دست خدشه وارد می‌کند: معاملات مکروه، بازی‌های بیهوده که با دست انجام می‌شود، نواختن موسیقی مکروه و حرام، نوشتن مطالب سبک و ناپسند و...)، انجام مستحبات (انجام مستحبات وضو و نماز، خیر رسانی به دیگران، آباد کردن، کشیدن دست بر سر یتیم، کشیدن دست نوازش، دست ادب به سینه گذاشتن در برابر بزرگترها و...)

۵- فهرستی از فعالیت‌هایی که می‌تواند به سلامتی شما کمک کنند، تهیه کنید و در کلاس با دیگر دوستان خود آن را در قالب یک پیمان‌نامه تکمیل کنید. فعالیت‌هایی مانند:

○ من قول می‌دهم هر روز چند دقیقه‌ای مطالعه کنم.

○ من قول می‌دهم هر شب تا دیر وقت بیدار نمانم و خواب شبانه کافی داشته باشم.

صفحة ۱۴ کتاب درسی

جلسه اول

با توجه به آیه به سؤال زیر پاسخ دهید:

منظور از جمله «لَتَعْلَمُوا عَدَدَ السِّنِينَ وَالْحِسَابَ» چیست؟

مکان و شکل ماه هر شب در آسمان تغییر می کند و خدا می فرماید: شما با آن حساب روزها و ماهها را بشناسید و حساب کنید.

صفحة ۱۷ کتاب درسی

معنای هر کلمه را یافته و مقابل آن بنویسید.

نشانه‌ها، بخشنده، ماه، به، او، روشنایی، خورشید، روز، جز، شب، کسی که، گروه،
کتاب، آفرید، درستی، مهربان

معنا	کلمه	ردیف
ماه	قَمَرٌ	۹
نور، روشنایی	نور	۱۰
خلق کرد، آفرید	خَلَقَ	۱۱
مگر، جز	إِلَّا	۱۲
شب	لَيْلٍ	۱۳
روز	نَهَارٍ	۱۴
قوم، گروه	قَوْمٍ	۱۵
حق، درستی	حَقٌّ	۱۶

معنا	کلمه	ردیف
به	بِـ	۱
بخشنده	الرَّحْمَنُ	۲
مهربان	رَحِيمٍ	۳
آیات، نشانه‌ها	آیات	۴
قرآن، کتاب	كِتَابٍ	۵
او	هُوَ	۶
کسی که	الَّذِي	۷
خورشید	شَمْسٍ	۸

صفحة ۱۷ کتاب درسی

با استفاده از کلمات معنانشده و به کمک هم گروه خود، ترکیب‌های زیر را معنا کنید، سپس هر ترکیب و معنای آن را

نماینده هر گروه، برای کلاس بخواند تا در صورت نیاز تصحیح شود.

۳- آيَةُ الْكِتَابِ

نشانه‌های کتاب

۲- الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

بخشنده‌ی مهربان

۱- بِسْمِ اللَّهِ

به نام خدا

۶- فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

در آسمان‌ها و زمین

۵- اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

شب و روز

۴- هُوَ الَّذِي

او کسی است که

الف) ترجمه این جمله‌های قرآنی را کامل کنید.

۱- أَلَمْ تَرَ أَنَّ آيَاتِ الْكِتَابِ الْحَكِيمِ ﴿۱﴾

الف لام را؛ این نشانه‌های کتاب حکمت‌آمیز است.

۳- ... مَا خَلَقَ اللَّهُ ذَلِكَ إِلَّا بِالْحَقِّ ... ﴿۵﴾

خلق نکرد خداوند اینها را مگر به درستی

۵- وَ مَا خَلَقَ اللَّهُ فِي السَّمَوَاتِ وَالْأَرْضِ

و آنچه آفرید خداوند در آسمان‌ها و زمین

۲- هُوَ الَّذِي جَعَلَ الشَّمْسَ ضِيَاءً وَالْقَمَرَ نُورًا

او کسی است که قرار داد خورشید را فروزان و ماه را تابان

۴- إِنَّ فِي اخْتِلَافِ اللَّيْلِ وَالنَّهَارِ

قطعاً در آمد و شد شب و روز

۶- لَا آيَاتٍ لِقَوْمٍ يَعْقُونَ ﴿۶﴾

سوره یونس

قطعاً نشانه‌هایی است برای گروهی که تقوا ندارند.

ب) درباره این دو پیام زیبا از صفحه ۲۱۳ قرآن کریم بیندیشید و نظر خود را برای دوستانتان بیان کنید. یکی از دو پیام را از حفظ بخوانید.

پیام قرآنی

قطعاً خداوند داناست به آنچه (مردم) انجام می‌دهند. یونس: ۳۶

پس بنگر که چگونه است عاقبت ظالمان! یونس: ۳۹

إِنَّ اللَّهَ عَلِيمٌ بِمَا يَفْعَلُونَ
فَأَنْظُرْ كَيْفَ كَانَ عَاقِبَةُ الظَّالِمِينَ

خداوند به تمام اعمال و رفتار ما آگاه است و ما می‌توانیم با تفکر درباره عاقبت ظالمان از آنها پند بگیریم.

۲- از صفحه ۲۱۲ قرآن کریم دو ترکیب یا جمله ساده نوشته و معنا کنید.

۲- أُولَئِكَ أَصْحَابُ النَّارِ: آنان اهل آتش‌اند.

۱- أُولَئِكَ أَصْحَابُ الْجَنَّةِ: آنان اهل بهشت‌اند.

جدول زیر را با استفاده از کلمات داده شده، کامل کنید.

وَعَدَهُ، قطعاً، لیکن، رحمت، هدایت، ای

معنا	کلمه	ردیف
آنها، شان	هُم	۷
ای	يَا أَيُّهَا	۸
از، از سوی	مِنْ	۹
شما، تان	كُم	۱۰
هدایت	هُدًى، هُدًى	۱۱
رحمت، لطف	رَحْمَةً	۱۲

معنا	کلمه	ردیف
قطعاً	إِنَّ	۱
برای	لِ	۲
آنچه	مَا	۳
در	فِي	۴
وعده	وَعْد	۵
لیکن، ولی	لَكِنَّ	۶

پرسش‌های مهم

پاسخ‌ها

۱- آیه «... هُوَ مَعَكُمْ أَيْنَ مَا كُنْتُمْ...» به چه نکته‌ای اشاره دارد؟	اشاره به این نکته دارد که خداوند از حال همه خبر دارد و در همه جا ناظر کارهای ماست.
۲- ارتباط خداوند با بندگانش چگونه است؟	خداوند مهربان‌ترین است و از حال همه خبر دارد. او چون همه ما را دوست دارد، از ما و تمامی آفریده‌هایش به‌خوبی مواظبت می‌کند. (فَاللَّهُ خَبِيرٌ حَافِظًا وَهُوَ أَرْحَمُ الرَّاحِمِينَ)
۳- نشانه‌های محبت خداوند به انسان را بیان کنید.	۱- نگهداری و محافظت انسان‌ها از خطرات گوناگون ۲- برتری انسان‌ها نسبت به سایر موجودات ۳- بذل نعمت‌های ارزشمند و هموار ساختن راه رستگاری ۴- دادن قدرت بازشناسی کارهای نیک از کارهای بد
۴- خداوند انسان را نسبت به انجام کارهای خوب و بد چگونه آفریده است؟	خداوند مهربان ما را طوری آفریده است که به مرور می‌توانیم کارهای خوب را یاد بگیریم و انجام دهیم و کارهای بد را بشناسیم و از آنها دوری کنیم.
۵- ما به چه شکل‌هایی می‌توانیم از خدا تشکر کنیم؟	۱- شکرگزاری زبانی که ساده‌ترین نوع شکر است. ۲- شکرگزاری عملی که استفاده صحیح و به‌جا از نعماتی است که خداوند به ما ارزانی داشته است.
۶- انسان‌ها در مقابل نعمت‌هایی که به آنها ارزانی شده است، به چه گونه‌ای رفتار می‌کنند؟	بعضی با استفاده صحیح و به‌جا از نعمت، شکر نعمت و برخی دیگر با استفاده ناصحیح از آن، در برابر خداوند ناسپاسی می‌کنند.
۷- خداوند در آیه «... لَئِنْ شَكَرْتُمْ لَأَزِيدَنَّكُمْ...» چه وعده‌ای داده است؟	وعده داده است که اگر شکرگزاری کنید، ما قطعاً [نعمت‌ها را] برایتان زیاد می‌کنیم.
۸- امام صادق(ع) درباره شکر نعمت چه فرموده است؟	ایشان می‌فرمایند: «شکر نعمت آن است که از آنچه خداوند حرام کرده است، دوری کنی.»

صفحة ۱۷ کتاب درسی

فقالبت کلاسی

توانایی یادگیری، یکی از هزاران نعمتی است که خداوند به ما داده است. به کمک هم‌کلاسی‌های خود چند نعمت دیگر را که مخصوص انسان است، نام ببرید. صحبت کردن، فکر کردن، کنترل خشم و احساسات، توانایی مطالعه کردن، توانایی

بخشیدن و گذشت کردن

اگر شما جای بهلول بودید، چه درخواست‌های دیگری مطرح می‌کردید تا ناتوانی هارون را به وی نشان دهید؟ همین الان باران ببارد، ماه در آسمان دو نیم شود، از دانه جو، گندم بروید و...

صفحه ۳۰ کتاب درسی

مقاله کلاسی

به نظر شما چه کارهای دیگری موجب جلب یاری خداوند می‌شود؟ به کمک دبیر خود موارد دیگری را نام ببرید. کمک به دیگران، امر به معروف و نهی از منکر، جهاد در راه خدا (با علم آموزی و...)، انجام دستورات الهی و دوری از محرمات، نوعی یاری دادن دین خداوند است که موجب جلب یاری خداوند می‌شود.

صفحه ۳۱ کتاب درسی

خود را امتحان کن

۱- توضیح دهید چرا بهلول هرگز چیزی از هارون درخواست نمی‌کرد؟ زیرا بهلول می‌دانست که قدرت هارون محدود است و او توانایی انجام خیلی از کارها را ندارد، بنابراین از او درخواستی نمی‌نمود.

۲- آیا خداوند همه دعاهای ما را مستجاب می‌کند؟ توضیح دهید. خیر؛ گاهی اوقات ما از خداوند چیزهایی را درخواست می‌کنیم که به مصلحتمان نیست. از این رو، خداوند که بهتر از هر کس دیگری از سود و زیان ما آگاه است آن درخواست ما را اجابت نمی‌کند و به جای آن خواسته، چیزی را که مفیدتر و مناسب‌تر است به ما می‌دهد.

۳- خداوند در جنگ احد، مسلمانان را با چه شرایطی یاری کرد؟ فرمود: اگر صبر کنید و تقوا پیشه نمایید، هنگامی که دشمنان با جوش و خروش بر شما بتازند، پروردگارتان شما را یاری خواهد کرد، با پنج هزار نفر از فرشتگان که نشانه‌هایی با خود دارند.

۴- توضیح دهید ما چگونه می‌توانیم خداوند را یاری دهیم. با جهاد در راه خدا و دفاع از دین با جان و اموالمان، با عمل به دستورات خداوند در انجام دادن آن چیزی که بر ما واجب کرده و دوری از چیزهایی که بر ما حرام کرده است، می‌توانیم خداوند را یاری دهیم.

صفحه ۳۴ کتاب درسی

پیشنهاد

۱- سوره فیل را بخوانید و شباهت‌های میان آن و ماجرای طیس را در کلاس برای دوستانتان بیان کنید. در داستان اصحاب فیل می‌بینیم که خداوند برای محافظت از خانه کعبه در برابر سپاه ابرهه، پندگانی به نام ابابیل را بر سر آنها فرو فرستاد که بر روی آنها سنگ‌های ریزی افکندند و آنها را تار و مار نمودند، در ماجرای طیس نیز خداوند با طوفان شن دشمنان اسلام را شکست داد.

۲- آیا می‌دانید تنها شهید واقعه طیس چه کسی بود و چگونه به شهادت رسید؟ در این باره تحقیق کنید. «محمد منتظر قائم» تنها شهید واقعه طیس است. او در سال ۱۳۲۷ در شهر فردوس استان خراسان متولد شد. خانواده او به علت ایستادگی پدرش در مقابل جیره‌خواران حکومت وقت، از فردوس مهاجرت کردند و در دیار پدری‌اش، یزد، ساکن شدند. پس از پیروزی انقلاب اسلامی و تشکیل سپاه پاسداران در سال ۱۳۵۸، به عنوان نخستین فرمانده سپاه پاسداران استان یزد انتخاب، و مسئول بنیان‌گذاری و تشکیل سپاه یزد شد. او سپاه را گسترش داد و با قاطعیت با ضد انقلاب مبارزه کرد. در روز پنجم اردیبهشت ۱۳۵۹ وقتی در جریان فرود چند بالگرد امریکایی در کویر طیس قرار گرفت، در محل حادثه حاضر شد تا واقعه را بررسی کند. هم‌زمان با حضور محمد منتظر قائم در صحرای طیس، بنی صدر، رئیس‌جمهور وقت، در خیانتی آشکار دستور حمله به بالگردها و هواپیماهای امریکایی را داد که حاوی اسناد و مدارک مهمی بودند. به این ترتیب محمد منتظر قائم در بمباران منطقه به دست بنی‌صدر به درجه رفیع شهادت نائل شد.

کار کلاسی

صفحه ۴ کتاب درسی

بررسی چند اختراع و نوآوری به کمک دوستان خود یک گروه تشکیل دهید و چند اختراع را که پیرامونتان وجود دارند، در جدول زیر، به همراه هدف از اختراع آنها، بنویسید.

نام اختراع و نوآوری	هدف از اختراع و نوآوری
تلفن	برقراری ارتباط سریع و آسان
لامپ	ایجاد نور و روشنایی در زمان تاریکی
چرخ	آسان کردن حرکت

کار کلاسی

صفحه ۵ کتاب درسی

بررسی چند اختراع الهام گرفته از طبیعت در گروه خود چند اختراع الهام گرفته از آفرینش را در جدول زیر بنویسید.

نام آفریده یا موجود طبیعی	اختراع الهام گرفته از آن
چشم	دوربین عکاسی
لبه تیز سنگ، شاخ حیوانات	چاقو
تار عنکبوت	تور ماهی‌گیری، نخ
خورشید	لامپ

کار کلاسی

صفحه ۵ کتاب درسی

باز کردن و بستن و شناسایی اجزای یک وسیله با راهنمایی دبیر خود و پس از باز کردن و بستن یک وسیله دلخواه، جدول زیر را پر کنید.

نام وسیله: دوچرخه			
بخش‌های مهم وسیله	وظیفه بخش	اجزای ثابت بخش	اجزای متحرک بخش
چرخ	حرکت دوچرخه	میل و محور مرکزی	لاستیک، رینگ
هدایت و فرمان	کنترل حرکت دوچرخه	-	فرمان، دوشاخه، ترمز
سیستم انتقال قدرت	تبدیل و انتقال حرکت رفت و برگشت و پایین به بالای پای سرنشین به حرکت دورانی و حرکت دوچرخه	-	چرخ زنجیر، زنجیر، رکاب، دنده و ...
بدنه	تحمل وزن سرنشین، اتصال اجزای دوچرخه به هم	زین، بدنه، فنرها، کمک، ترک بند و ...	-
ترمز	کنترل سرعت دوچرخه	-	دسته ترمز، سیستم ترمز، لنت

صفحه ۶ کتاب درسی

بررسی

در گروه‌های چند نفری زندگی نامه چند مخترع ایرانی را که اختراعات و نوآوری‌هایی داشته‌اند، بررسی و جدول زیر را کامل کنید.

مخترعان و نوآوران	اختراع و نوآوری	هدف از اختراع و نوآوری
شیخ بهایی	حمامی که با یک شمع گرم می‌شد	ایجاد آب گرم
جابر بن حیان	قلم نوری	امکان خواندن در تاریکی
خوارزمی	زیج خوارزمی	جداولی برای ستاره‌شناسی

صفحه ۷ کتاب درسی

کار کلاسی

ارتباط اجباری برای پرورش خلاقیت

به کمک دبیر خود جدول زیر را پر کنید. در این جدول با روشی که دوست دارید، بین گزینه‌های ستون اول و ردیف اول ارتباط برقرار کنید. چیزهایی را به جدول بیفزایید یا یک بازی اختراع کنید.

پرنده	بال	خوش مزه	چرخ	
صندلی پرنده	صندلی بال دار، بال به شکل صندلی	کیک به شکل صندلی	صندلی به شکل چرخ ویلچر، چرخ و فلک، صندلی چرخ دار	صندلی
کتاب به شکل پرنده	کتاب بال دار	کتاب آشپزی، کیک به شکل کتاب	کتاب درباره چرخ، کتاب چرخ دار	کتاب
کفش پرنده	کفش بال دار	شکلاتی به شکل کفش	اسکیت	کفش
گل پرنده، پرنده به شکل گل	بالی به شکل گل...	مربای گل	چرخ با بوی گل، چرخ به شکل گل	گل
کیف پرنده	کیف بال دار	کیک به شکل کیف	کیف چرخ دار	کیف

صفحه ۸ کتاب درسی

کار کلاسی

بارش فکری: گروهی تشکیل دهید و به کمک دبیر خود درباره یکی از موارد زیر و ایده‌های دیگر، روش بارش فکری را به کار برید و نتیجه را در برگه زیر بنویسید.

۱- چگونه می‌توانید در حیاط، بازی‌های بهتری انجام دهید؟

انجام بازی‌های گروهی، نصب حلقه، تور و... در نقاط مختلف حیاط، تقسیم‌بندی حیاط برای بازی‌های مختلف، پرهیز از بازی‌های خطرناک، پرهیز از دویدن‌های بی‌جا و رعایت نظم بازی

تفکر درباره تفکر

صفحه ۱۱ و ۱۲ کتاب درسی

گفت‌وگو کنید

چه فکری به ذهن کلاغ رسید؟

سنگ‌ریزه‌های کوچکی را از اطراف پیدا کند و داخل کوزه بریزد و تا جایی که سطح آب بالا بیاید و منقارش به آب برسد این کار را ادامه می‌دهد، یا اینکه او می‌تواند با منقارش کوزه را کج کند و از آب درون کوزه بخورد.

چگونه این فکر به ذهن کلاغ رسید؟

تشنگی شدید کلاغ باعث شد که کلاغ درباره مشکل خود فکر کند و بهترین راه‌حل را انتخاب کند.

این داستان می‌تواند نشان‌دهنده موقعیتی باشد که ممکن است انسان با آن مواجه شود. در این داستان، کلاغ برای حل مشکل از کدام‌یک از موارد استفاده کرد؟ «عقل، دانش یا تجربه»؟ از هر سه مورد استفاده کرد تا به راه‌حل درست برسد.

کدام‌یک از این سه در زندگی انسان مهم‌ترند؟ عقل، دانش یا تجربه؟

من فکر می‌کنم هر سه مورد در زندگی انسان مهم هستند و انسان برای داشتن زندگی موفق باید از هر سه مورد استفاده کند. به نظر من داشتن دانش از همه مهم‌تره. چون دانش نتیجه عقل و تجربه است.

به نظر من عقل از دانش و تجربه مهم‌تره. برای اینکه اگر عقل نباشد، تجربه و دانشی به دست نمی‌آید.

دانش و تجربه باعث می‌شه آدم عاقل بشه چون در این شرایط عقل و درک ما نسبت به موضوعات جهان رشد می‌کند.

بعضی آدم‌ها دانش یا تحصیلات زیادی ندارند، اما عاقل‌اند. مثل بعضی بزرگترهای فامیل که تجربیات زیادی دارند و ما برای حل مشکلاتمان می‌توانیم از آنها کمک بگیریم.

○ به نظر شما کدام‌یک از این سه مورد در زندگی انسان اهمیت بیشتری دارند؟ عقل، دانش یا تجربه؟

به نظر من هر سه مورد در زندگی انسان اهمیت دارند.

○ آیا همه انسان‌های عاقل حتماً با تجربه‌اند؟ خیر، همه انسان‌های عاقل با تجربه نیستند و ممکن است همه چیز را خودشان تجربه نکرده باشند ولی از تجربیات دیگران عبرت گرفته باشند.

○ آیا همه انسان‌های با تجربه عاقل‌اند؟ خیر، گاهی اوقات ممکن است بعضی انسان‌ها تجربه داشته باشند ولی از تجربیات خود هیچ درسی نگرفته باشند و از آنها استفاده نکنند.

○ آیا دانشمندان بودن به معنای عاقل بودن است؟ خیر، بعضی از دانشمندان در زمینه کاری خود دانش و تجربه دارند ولی ممکن است در بعضی از زمینه‌ها رفتار عاقلانه نداشته باشند.

○ آیا همه کسانی که دانش بیشتری دارند، عاقل‌ترند؟ خیر، داشتن دانش لزوماً باعث عاقل بودن نمی‌شود و ممکن است بعضی افراد دانش زیادی داشته باشند ولی درکشان از زندگی و جهان محدود باشد.

○ میزان عقل، دانش یا تجربه انسان‌ها را چگونه می‌توان فهمید؟ آیا راه فهمیدن هر سه مورد یکی است؟

راه فهمیدن هر سه مورد یکی نیست و با هم تفاوت دارد. مثلاً میزان عقل را از روی کارهایی که شخص انجام می‌دهد، میزان دانش را با توجه به تحصیلات فرد و میزان تجربه را با توجه به تکرار نکردن خطاهای گذشته و یا عبرت گرفتن از دیگران می‌توان فهمید.

فعالیت تکمیلی در کلاس

○ به نظر شما تفکر یعنی چه؟ تفکر درباره یک موضوع چگونه شروع می‌شود؟

تفکر، شناخت از طریق عمل ذهن بر روی اطلاعات دریافت‌شده و اندوخته‌های قبلی برای تبدیل مجهول به معلوم و دستیابی به نتیجه است. تفکر زمانی آغاز می‌شود که شما تصمیم به فکر کردن می‌گیرید، برای این منظور هم باید انتخابی داشته باشید و در چارچوب این انتخاب، فکر کردن را متمرکز کنید.

○ آیا هر کس که فکر می‌کند، عاقلانه عمل می‌کند؟ پاسخ خود را با مثال توضیح دهید.

خیر، به شرطی می‌توانیم عاقلانه عمل کنیم که تفکر ما هدفمند باشد، البته موضوع تفکر نیز مهم است.

○ جملات زیر را کامل کنید.

فکر کردن با عاقل بودن شباهت دارد؛ چون هر دو فرایندهای ذهنی هستند.

فکر کردن و عاقل بودن یکی نیستند؛ چون فکر کردن اندیشیدن و به فکر فرو رفتن درباره یک موضوع است، اما عاقل بودن به معنی خردمندی است، یعنی تفکر ما هدفمند باشد. هدفمندی تفکر را تعقل می‌گویند.

درک خود از معنای واژه‌های عقل، دانش و تجربه را براساس گفت‌وگوهای کلاس بنویسید.

عقل: یا خرد به نیروی درونی انسان گفته می‌شود که کنترل‌کننده رفتار و امیال انسان است.

دانش: آگاهی‌هایی که در مورد موضوعات مختلف از طریق آموختن به دست می‌آید. در واقع دانستنی‌هایی که بشر برای زندگی از آن بهره می‌گیرد.

تجربه: مجموعه دانش‌های انسان که در طول سالیان دراز در زندگی به دست می‌آید.

فعالیت در خانه

○ وقتی به تنهایی درباره موضوعی فکر می‌کنیم، چه روش‌ها، قواعد و اصولی را باید رعایت کنیم؟

اول باید مسئله‌یابی کنیم. مسئله‌ای که قرار است در مورد آن فکر کنیم کاملاً واضح و مشخص باشد، موضوعات متفرقه‌ای را که امکان دارد ذهن ما را به خود مشغول کند، از خود دور کنیم، برنامه‌ریزی داشته باشیم و راه‌حل‌های مختلف را یادداشت‌برداری کنیم.

○ وقتی به‌طور جمعی (در کلاس درس یا گروه دوستان و آشنایان) درباره موضوعی فکر و گفت‌وگو می‌کنیم، چه قواعد و اصولی را باید رعایت کنیم؟

۱- انتقادپذیر باشیم و نظرات مختلف و مخالف را بشنویم و درباره آن فکر کنیم. ۲- به نظرات دیگران احترام بگذاریم. ۳- به دیگران اجازه دهیم نظرات و افکار مختلف را مطرح کنند. ۴- از مسخره کردن دیگران خودداری کنیم.

○ چگونه می‌توانیم در موقعیت‌های مختلف زندگی، عاقلانه عمل کنیم؟

از دانش و اطلاعات کافی برخوردار باشیم و سعی کنیم از تجربیات گذشته خود و دیگران استفاده کنیم. مشورت کنیم و در تصمیم‌گیری‌های خود عجلانگه عمل نکنیم.